

WYMAGANIA EDUKACYJNE WRAZ Z PLANEM WYNIKOWYM Z PRZEDMIOTU EDB KLASA 8 „Żyję i działam bezpiecznie” dla szkoły podstawowej edycja 2024-2026.

Podręcznik wraz z programem nauczania wydawnictwa NOWA ERA „Żyję i działam bezpiecznie”.

Nauczyciel realizujący przedmiot w Szkole Podstawowej nr 55 w Krakowie - mgr Jacek Kowalski

Temat lekcji i liczba godzin	Treści nauczania	Wymagania edukacyjne (kategoria celów)		Punkty podstawy programowej
		podstawowe (P) Uczeń:	ponadpodstawowe (PP) Uczeń:	
R. 1. Postępowanie w sytuacjach zagrożeń				
1. Ostrzeżenie o zagrożeniach i alarmowanie 1 h	- System wykrywania i alarmowania, aplikacje systemów ostrzegania o zagrożeniach lokalnych - Rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych - Środki alarmowe - Zasady zachowania się po ogłoszeniu alarmu	- informuje, z jakich systemowych źródeł otrzyma informacje o zagrożeniach - definiuje i rozpoznaje rodzaje alarmów i sygnałów alarmowych - wymienia podstawowe środki alarmowe	potrafi zainstalować w telefonie komórkowym dostępny w miejscu zamieszkania system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach	II.2
2. Ewakuacja 1 h	- Zasady ewakuacji z miejsca zagrożenia - Ewakuacja z budynku, m.in. ze szkoły - Zapewnienie schronienia, wody i żywności - Ewakuacja zwierząt - Przeciwdziałanie panice	- opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: - sygnały i środki alarmowe - drogi ewakuacji, wyjścia ewakuacyjne - znaki ewakuacyjne - miejsce zbiórki ewakuowanej ludności - zasady zachowania się podczas ewakuacji ze szkoły - uczestniczy w próbnej ewakuacji	- omawia ogólne zasady ewakuacji - różnicuje stopnie ewakuacji	II.3

3. Zagrożenia i walka z nimi 1 h	- Zagrożenia czasu pokoju i czasu wojny - Klasyfikacja zagrożeń ze względu na podmiot (zagrożenia bezpieczeństwa osobistego i zbiorowego); źródła zagrożeń - Systemy zapewniające bezpieczeństwo wewnętrzne: Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy, Państwowe Ratownictwo Medyczne; rola i zasady funkcjonowania PSP i PRM - Zadania OSP, GOPR, TOPR, WOPR itp.	- rozpoznaje zagrożenia i ich źródła - rozdziela zagrożenia czasu pokoju i zagrożenia czasu wojny - wymienia nazwy formacji służb działających na rzecz zwalczania skutków zagrożeń - wymienia elementy systemowych rozwiązań zapewniających bezpieczeństwo państwa i obywateli (Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy –KSRG, Państwowe Ratownictwo Medyczne – PRM) - wymienia społeczne podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń	- wyjaśnia rolę i zasady funkcjonowania Państwowej Straży Pożarnej oraz Państwowego Ratownictwa Medycznego - charakteryzuje działalność społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: OSP, GOPR, TOPR - wyjaśnia zadania tych podmiotów	II.1 II.4
4. Pożary 2 h	- Zagrożenia pożarowe w domu i szkole - Typowe zagrożenia zdrowia i życia w czasie pożaru - Postępowanie na wypadek pożaru - Rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - Sposoby gaszenia najczęściej występujących pożarów	- wymienia główne przyczyny pożarów - opisuje zasady postępowania podczas pożaru - wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy - wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru (np. płonąca patelnia, płonący komputer) - rozpoznaje i opisuje sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej - rozpoznaje znaki ewakuacji	- omawia zasady profilaktyki pożarowej - opisuje sposoby gaszenia (w zarodku) najczęściej występujących pożarów - omawia zasady troski o własne bezpieczeństwo podczas pożaru - opisuje sposoby postępowania osób odciętych przez pożar od dróg ewakuacji - wyznacza strefę bezpieczeństwa w sytuacji zagrożenia	II.4 II.5
5. Powodzie 1 h	- Typowe zagrożenia zdrowia i życia w czasie powodzi - Postępowanie na wypadek powodzi	- przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru i innych klęsk żywiołowych - wymienia główne przyczyny powodzi - opisuje zakres i sposób przygotowania się do	- omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych - wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność - uzasadnia potrzebę przeciwdziałania panice	II.4 II.5

		planowanej ewakuacji • opisuje zasady postępowania podczas powodzi	• opisuje znaczenie kodu kolorystycznego I sygnalizacji manualnej w kontakcie ofiar powodzi z zespołami ratowniczymi	
6. Ekstremalne warunki pogodowe 1 h	• Zagrożenie lawiną i śnieżycą • Intensywna śnieżycą • Upały • Wichury • Burze	• opisuje zasady postępowania podczas powodzi śnieżycy i zejścia lawiny • proponuje odpowiednie działania zapobiegawcze i ratownicze wobec narastającej fali upałów • opisuje sposób przygotowania domu (obejścia) na nadciągające burze i/lub wichury • proponuje sposoby postępowania w czasie silnych mrozów, zwłaszcza w odniesieniu do zabezpieczenia domów mieszkalnych i osób podróżnych	• przedstawia zasady postępowania w razie zagrożenia lawiną	II.4 II.5
7. Wypadki i katastrofy komunikacyjne. Niebezpieczne substancje chemiczne 1 h	• Przyczyny wypadków komunikacyjnych • Zasady postępowania na miejscu wypadku drogowego • Zasady postępowania w przypadku awarii środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi • Znaki ostrzegawcze • Zasady postępowania po uwolnieniu substancji chemicznej	• wyjaśnia zasady postępowania na miejscu wypadku drogowego • wyjaśnia zasady postępowania w przypadku awarii instalacji chemicznej, środka transportu lub rozszczelnienia zbiorników z substancjami toksycznymi	• opisuje obowiązki pieszego i kierowcy podczas przejazdu pojazdu uprzywilejowanego • zna możliwości wykorzystania środków podręcznych i masek przeciwgazowych do ochrony ludzi przed szkodliwym wykorzystaniem toksycznych środków przemysłowych oraz bojowych środków trujących	II.4 II.5
8. Zagrożenia terrorystyczne 1 h	• Pojęcie terroryzmu • Zasady zachowania w czasie ataku terrorystycznego	• wyjaśnia pojęcie terroryzmu • wymienia przykłady skutków użycia środków: biologicznych, chemicznych i wybuchowych w ataku terrorystycznym • omawia zasady zachowania się w przypadku zdarzeń terrorystycznych (np. w razie wtargnięcia uzbrojonej osoby do szkoły, centrum handlowego) – sytuacje zakładnicze	• wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy • opisuje procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia • wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy; proponuje właściwą na nie reakcję • wymienia sposoby zapewnienia sobie bezpieczeństwa w sieci teleinformatycznej	II.4 II.5

			•	
R. 2. Bezpieczeństwo państwa				
1. Bezpieczny obywatel, bezpieczne państwo 1 h	• Geopolityczne i militarne aspekty bezpieczeństwa państwa • Elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego instytucje • Bezpieczeństwo państwa w stosunkach międzynarodowych	• charakteryzuje geopolityczne aspekty bezpieczeństwa państwa • opisuje istotę oraz wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi • omawia miejsce Polski w organizacjach międzynarodowych	• identyfikuje i charakteryzuje dziedziny bezpieczeństwa państwa	I.1 I.2. I.3
2. Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej 1 h	• Zadania władz w dziedzinie obronności • Zadania, struktura, wyposażenie i uzbrojenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej • Stowarzyszenia i organizacje działające na rzecz obronności	• wymienia zadania parlamentu, prezydenta, rady ministrów w dziedzinie obronności oraz elementy systemu obronnego państwa • zna i wymienia nazwy formacji mundurowych oraz ich zadania	• wymienia zadania Sił Zbrojnych RP podczas klęsk żywiołowych • zna podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych RP	I.4
3. Cyberbezpieczeństwo 1 h	• Zagrożenia cyberbezpieczeństwa • Zasady bezpieczeństwa w internecie • Cyberprzemoc • Cyberbezpieczeństwo w wymiarze cywilnym i wojskowym	• wymienia zagrożenia cyberbezpieczeństwa w wymiarze cywilnym i wojskowym • omawia zasady bezpieczeństwa w sieci • zna istotę cyberbezpieczeństwa • potrafi odbierać ze zrozumieniem, tworzyć i przedstawiać wypowiedzi dotyczące roli i miejsca cyberbezpieczeństwa militarnego w systemie cyberbezpieczeństwa państwa	• omawia sposoby reagowania na cyberprzemoc	IV.2
R. 3. Podstawy pierwszej pomocy				

1. Podstawowe wiadomości z zakresu pierwszej pomocy 1 h	• Obowiązek (prawny i moralny) udzielania pierwszej pomocy • Łańcuch przeżycia • Rola układu oddechowego, układu krążenia i układu nerwowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych • Stan nagłego zagrożenia zdrowotnego, przyczyny szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia • Aplikacje telefoniczne przydatne w ratownictwie • Apteczka pierwszej pomocy	• podaje definicję i wymienia cele oraz zadania pierwszej pomocy • opisuje prawny i moralny obowiązek udzielania pierwszej pomocy • wymienia działania z zakresu pierwszej pomocy • opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego w prawidłowym funkcjonowaniu organizmu • potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia : • wyjaśnia pojęcie „stan zagrożenia życia” • wskazuje przyczyny i okoliczności prowadzące do szybkiego pogorszenia stanu zdrowia lub zagrożenia życia • opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce, np. domowej, samochodowej, turystycznej	• omawia znaczenie podejmowania działań z zakresu udzielania pierwszej pomocy przez świadka zdarzenia; przedstawia jego rolę • opisuje następstwa zaburzeń czynności układów: oddychania, krążenia i nerwowego • wyjaśnia rolę układu nerwowego, układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych • omawia znaczenie „złotej godziny” dla losu poszkodowanych	III.1 III.12
2. Postępowanie na miejscu zdarzenia 2 h	• Bezpieczeństwo: świadka, ratownika, poszkodowanych, miejsca zdarzenia • Środki ochrony osobistej dla ratownika • Bezpieczne zdejmowanie rękawiczek jednorazowych • Wzywanie profesjonalnej pomocy – numery alarmowe, treść komunikatu • Transport poszkodowanych • Wywiad SAMPLE	• opisuje zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia, w tym: • unikania narażania własnego zdrowia i życia • oceniania własnych możliwości • rozpoznawania potencjalnych źródeł zagrożenia w kontakcie z poszkodowanym • wskazywania sposobu zabezpieczenia się przed zakażeniem w kontakcie z krwią i płynami ustrojowymi – stosowania uniwersalnych środków ochrony osobistej • prawidłowo wzywa pomoc: • wymienia nazwy służb ratunkowych I podaje ich numery alarmowe • wyjaśnia, kiedy należy wezwać pomoc	• podaje przykład aplikacji na telefon komórkowy wspierającej udzielanie pierwszej pomocy • przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE opisuje podstawowe sposoby transportu poszkodowanych z miejsc niebezpiecznych • opisuje transportowe sposoby ewakuowania poszkodowanych z zagrożonych miejsc, dobierając odpowiedni sposób do typologii urazów	III.2 III.4 III.6 III.7

		i w jaki sposób przekazać informacje o zdarzeniu		
3. Pomoc osobie nieprzytomnej 2 h	• Łańcuch przeżycia • Ocena przytomności poszkodowanego • Przyczyny i objawy utraty przytomności • Przewracanie poszkodowanego na plecy (jeśli leży w innej pozycji) • Udrażnianie dróg oddechowych • Ocena oddechu • Pozycja bezpieczna • Ochrona termiczna i kontrolowanie stanu poszkodowanego • Pierwsza pomoc w przypadku omdlenia	• opisuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną: • wymienia objawy utraty przytomności • wymienia przedomdleniowe objawy zwiastujące • ocenia przytomność poszkodowanego • ocenia czynność oddychania u osoby nieprzytomnej (trzema zmysłami, przez okres do 10 sekund) • wyjaśnia mechanizm niedrożności dróg oddechowych u osoby nieprzytomnej • udrażnia drogi oddechowe rękoćnym czoło-żuchwa • układa osobę nieprzytomną na plecach i w pozycji bezpiecznej • zapewnia osobie nieprzytomnej komfort termiczny • systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej	• wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia • wymienia najczęstsze przyczyny utraty przytomności i omdleń • wymienia typowe objawy zwiastujące/poprzedzające omdlenie • wskazuje przyczyny uzasadniające pozostawienie osoby nieprzytomnej w pozycji zastanej • wskazuje najprostsze sposoby samopomocy w przypadku wystąpienia objawów zwiastujących omdlenie	III.8 III.9
4. Resuscytacja krążeniowo-oddechowa 2 h	• Definicja resuscytacji krążeniowo--oddechowej • Przyczyny i typowe objawy nagłego zatrzymania krążenia (NZK) • Podstawowe zabiegi resuscytacyjne u dorosłych, dzieci i niemowląt (algorytm) • Obsługa automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED)	• wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej : • wyjaśnia pojęcie „nagle zatrzymanie krążenia”; wymienia jego oznaki • podaje przykłady zdarzeń, w których dochodzi do nagłego zatrzymania krążenia • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u osoby dorosłej z dbałością o własne bezpieczeństwo • wymienia warunki i czynniki zapewniające resuscytację wysokiej jakości	• wyjaśnia, w jakich sytuacjach można przeprowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci • praktycznie wykorzystuje automatyczny defibrylator AED w sytuacjach symulowanych • przedstawia aplikacje telefoniczne, służące usprawnieniu i przyspieszeniu dotarcia do najbliższej lokalizacji AED	III.10

		• omawia uniwersalny algorytm postępowania w nagłym zatrzymaniu krążenia • wykonuje na manekinie uciski klatki piersiowej i sztuczne oddychanie samodzielnie i we współpracy z drugą osobą • opisuje zastosowanie automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED) ; wyjaśnia jego znaczenie dla zwiększenia skuteczności akcji resuscytacyjnej • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych z użyciem AED		
5. Rany i krwotoki 2 h	• Rodzaje ran i krwotoków • Wstrząs krwotoczny • Opatrunki osłaniający i uciskowy w obrębie różnych części ciała • Bandażowanie • Środki zastępcze służące do opatrywania ran	• różnicuje rany i krwotoki • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • wykonuje opatrunek osłaniający i uciskowy na ranę w obrębie kończyny • opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs krwotoczny) • omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego • omawia skuteczne sposoby tamowania krwawienia z nosa, przewodu pokarmowego • omawia zasady opatrywania ran przy urazach głowy, ranach brzucha i klatki piersiowej	• wykonuje podstawowe opatrunki osłaniające w obrębie głowy i tułowia • zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia • omawia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej • proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych d) potrafi zatamować krwotok przy użyciu opatrunku uciskowego	III.2 III.13a-e III.15
6. Złamania, zwichnięcia i skręcenia	• Typowe objawy urazów kości i stawów • Opatrywanie złamań, skręceń i zwichnięć • Sposoby unieruchamiania kończyn za pomocą bandaża,	• wymienia objawy najczęstszych obrażeń narządu ruchu • opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn • w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej	• wyjaśnia cel doraźnego unieruchamiania kończyny (ograniczenie ruchu, złagodzenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębienia urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu) • opisuje przykłady powikłań wynikających	III.13f-h

2 h	chusty trójkątnej, dostępnych materiałów • Postępowanie ratownicze w przypadku urazów kręgosłupa • Zapobieganie urazom przy pracy, w sporcie i podczas rekreacji	pozycji; wykorzystuje dostępny sprzęt do unieruchomienia złamanej kończyny • wymienia sytuacje, w jakich może dojść do urazów kręgosłupa • omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się urazy kręgosłupa • przedstawia metody przenoszenia poszkodowanych z urazem kręgosłupa • wymienia przykłady zapobiegania urazom w sporcie, w domu, pracy	z urazu kręgosłupa	
7. Oparzenia i odmrożenia 1 h	• Oparzenia termiczne i chemiczne – okoliczności, objawy, pierwsza pomoc • Udar słoneczny i udar cieplny – objawy, pierwsza pomoc • Wychłodzenie i odmrożenie – przyczyny, pierwsza pomoc • Zapobieganie oparzeniom (środowisko domowe, małe dzieci)	• opisuje typowe okoliczności i objawy wystąpienia udarów termicznego i słonecznego • omawia sposoby udzielania pierwszej pomocy w przypadku udau słonecznego i termicznego • wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach: - wyjaśnia pojęcie „oparzenie” - wymienia przyczyny i rodzaje oparzeń - omawia zasady postępowania w przypadku oparzenia termicznego i chemicznego - demonstruje metodę chłodzenia w przypadku oparzenia kończyn • wyjaśnia na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w przypadku odmrożeń i znacznego wychłodzenia organizmu	• podaje przykłady sposobów zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci • proponuje działania zapobiegające odmrożeniom i nadmiernemu wychłodzeniu organizmu • szacuje powierzchnię oparzeń u dorosłych i dzieci • proponuje działania zapobiegające wystąpieniu udarów słonecznego i termicznego	III.14
8. Zadławienie, zawał serca, udar mózgu, cukrzyca, napad padaczkowy 1 h	• Pierwsza pomoc w przypadku: • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • hipo- lub hiperglikemii	• opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku : • zadławienia • zawału serca • udaru mózgu • napadu padaczkowego • hipo lub hiper glikemii • wymienia ich objawy	• stosuje schemat diagnostyczny FAST i prawidłowo interpretuje informacje zebrane przy jego pomocy	III.2 III.3 III.5 III.11

9. Tonięcie, porażenie prądem, zatrucie, wstrząs anafilaktyczny, ciało obce w oku, ukąszenie, użądlenie 1 h	- Pierwsza pomoc w przypadku: - zatrucia (pokarmowego, gazem, środkami psychoaktywnymi, alkoholem, lekami) - tonięcia - porażenia prądem - ukąszenia - użądlenia - wstrząsu anafilaktycznego - ciała obcego w oku	- opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku : - napadu duszności/ napadu astmy oskrzelowej - porażenia prądem - ukąszenia lub użądlenia - pogryzienia przez zwierzęta - wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy we wstrząsie : - wymienia najważniejsze przyczyny wstrząsu - opisuje wynikające z niego zagrożenia -stosuje zasady postępowania przeciwwstrząsowego - opisuje sytuacje, w jakich dochodzi do tonięcia; omawia zagrożenia związane z wodą - rozumie, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w zatruciach : - omawia zatrucie tlenkiem węgla (czadem), lekami i środkami odurzającymi; - opisuje zasady bezpieczeństwa w pomieszczeniach skażonych tlenkiem węgla, gazami toksycznymi - w sytuacji symulowanej podejmuje prawidłowe działania wobec osoby, u której podejrzewa się zatrucie	- odtwarza etapy pomocy w podtopieniach; w sytuacji symulowanej podejmuje czynności pierwszej pomocy po wydobyciu poszkodowanego z wody (pozycja bezpieczna, zapobieganie zachłyśnięciu i wychłodzeniu) - wyjaśnia, jak zapobiegać tonięciu i wypadkom w zbiornikach wodnych	III.2 III.3 III.5
R. 4. Kształtowanie postaw obronnych				
1. Wstęp do szkolenia strzeleckiego 1 h	- Zasady posługiwania się bronią - Zasady bezpieczeństwa na strzelnicy - Postawy strzeleckie - Zgrywanie przyrządów celowniczych	- zachowuje zasady bezpieczeństwa podczas posługiwania się bronią (BLOS) - przestrzega regulaminu strzelnicy - wykonuje polecenia prowadzącego strzelanie - przyjmuje postawy do strzelania z broni krótkiej i długiej (stojąc, klęcząc, leżąc)	- wyjaśnia wpływ rodzaju przyrządów celowniczych i rodzaju amunicji na efekty strzelania - Wymienia konsekwencje przyjmowania nieprawidłowych postaw strzeleckich	IV.3

		- opisuje indywidualne ochronniki wzroku i / lub słuchu - ładuje i odbezpiecza oraz zabezpiecza broń - zgrywa przyrządy celownicze		
2. Terenoznawstwo 1 h	- Definicja terenoznawstwa - Planowanie trasy - Rodzaje map - Orientowanie się w terenie za pomocą kompasu, busoli, GPS i punktów charakterystycznych	- zna podstawy orientowania się w terenie - potrafi wskazywać kierunki stron świata za pomocą kompasu i GPS, - potrafi orientować się w terenie za pomocą charakterystycznych przedmiotów terenowych; - potrafi używać różnych rodzajów map do orientacji w terenie.	umie zaplanować trasę przemarszu w terenie	IV.1
TEMAT DODATKOWY				
22. Profilaktyka zdrowotna – wybrane zagadnienia 1 h	- choroby cywilizacyjne - stres i sposoby walki z nim - wybrane problemy zdrowia psychicznego - depresja - zaburzenia odżywiania - uzależnienia behawioralne		- wymienia główne choroby cywilizacyjne oraz ich przyczyny - wymienia najskuteczniejsze sposoby zapobiegania chorobom cywilizacyjnym - proponuje skuteczne sposoby ograniczające skutki stresu - wymienia typowe objawy depresji - proponuje sposoby uniknięcia najczęstszych uzależnień behawioralnych	

Razem: 29 h Powtórzenie i podsumowanie wiadomości po każdym rozdziale: 4 h Do dyspozycji nauczyciela: 2-3 h	•			

Wymagania programowe na poszczególne oceny

1. Alarmowanie i ewakuacja

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: • definiuje i rozpoznaje rodzaje alarmów oraz sygnałów alarmowych • charakteryzuje zasady zachowania się ludności po ogłoszeniu alarmu • wymienia podstawowe środki alarmowe	Uczeń: • opisuje kluczowe elementy szkolnej instrukcji ewakuacji: ○ sygnały ○ drogi ewakuacji, wyjścia ewakuacyjne ○ miejsce zbiórki ewakuowanej ludności ○ zasady zachowania się uczniów podczas ewakuacji ze szkoły (internatu)	Uczeń: • omawia zasady postępowania po ogłoszeniu alarmu • omawia zasady postępowania po opublikowaniu komunikatu ostrzegawczego	Uczeń: • charakteryzuje stopnie ewakuacji • omawia zasady postępowania po opublikowaniu komunikatu ostrzegawczego	Uczeń: • redaguje treść komunikatu ostrzegawczego o zbliżającym się (wybrany) zagrożeniu dla miejscowości, w której mieszka

I. Podstawy pierwszej pomocy

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]

Uczeń: • podaje definicję i wymienia cele oraz zadania pierwszej pomocy • wymienia działania wchodzące w zakres pierwszej pomocy	Uczeń: • opisuje rolę układów: oddychania, krążenia i nerwowego dla prawidłowego funkcjonowania organizmu • podaje przykłady zagrożeń w środowisku domowym, ulicznym i wodnym, w	Uczeń: • wyjaśnia rolę układu nerwowego, układu krążenia i układu oddechowego w utrzymywaniu podstawowych funkcji życiowych • opisuje następstwa zaburzeń czynności tych układów	Uczeń: • potrafi zainstalować w telefonie komórkowym dostępny w miejscu zamieszkania system ostrzegania o lokalnych zagrożeniach	Uczeń: • należy do społecznych podmiotów współpracujących z systemami Państwowego Ratownictwa Medycznego lub Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego

• potrafi rozpoznać osobę w stanie zagrożenia życia • opisuje wyposażenie apteczki pierwszej pomocy; wymienia przedmioty, jakie powinny się znaleźć w apteczce, np. domowej, samochodowej • opisuje zasady bezpiecznego postępowania w miejscu zdarzenia • prawidłowo wzywa pomoc • opisuje zasady postępowania z osobą nieprzytomną • systematycznie ponawia ocenę oddychania u osoby nieprzytomnej • opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn • omawia zasady postępowania przeciwwstrząsowego • wymienia objawy związane z najczęstszymi obrażeniami narządu ruchu • opisuje metody udzielania pierwszej pomocy w urazach kończyn • omawia zasady postępowania z poszkodowanymi, u których podejrzewa się uraz kręgosłupa	przestrzeniach podziemnych, w lasach • omawia zasady postępowanie w przypadku omdlenia • wykonuje podstawowe czynności resuscytacji krążeniowo-oddechowej • wykonuje podstawowe czynności pierwszej pomocy w zadławieniu • przedstawia metody zapewnienia bezpieczeństwa własnego, osoby poszkodowanej i otoczenia w sytuacjach symulowanych podczas zajęć • wykonuje opatrunek osłaniający na ranę w obrębie kończyny oraz opatrunek uciskowy • omawia i stosuje zasady unieruchamiania złamań kości długich i stawów (zasada Potta) • wyjaśnia, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w oparzeniach • opisuje zagrożenia dla życia związane z utratą dużej ilości krwi w krótkim czasie (wstrząs) • wymienia typowe objawy wstrząsu krwotocznego • bezpiecznie odwraca poszkodowanego z brzucha na plecy • układa poszkodowanego w pozycji bezpiecznej/ bocznej - ustalonej	• przeprowadza wywiad ratowniczy SAMPLE • opisuje podstawowe sposoby transportu poszkodowanych z miejsc niebezpiecznych • wymienia najczęstsze przyczyny utraty przytomności • proponuje działania samopomocowe po zaobserwowaniu objawów zwiastujących omdlenie • opisuje znaczenie liter stanowiących skrót nazwy schematu oceny stanu poszkodowanego „A-B-C” • wymienia typowe objawy zwiastujące, poprzedzające omdlenie • wykonuje podstawowe opatrunki osłaniające w obrębie głowy i tułowia • zakłada opatrunek uciskowy na rany w obrębie głowy i tułowia, na szyi, w pachwinie i pod pachą • wymienia przykłady zapobiegania oparzeniom, ze szczególnym uwzględnieniem środowiska domowego i małych dzieci • prawidłowo szacuje powierzchnię oparzeń • wyjaśnia cel doraźnego unieruchomienia kończyny (ograniczenie ruchu, zmniejszenie bólu, ograniczenie ryzyka pogłębiania urazu, umożliwienie bezpiecznego transportu	• wymienia i opisuje poszczególne ogniwa łańcucha przeżycia • omawia znaczenie pojęcia „złota godzina” • opisuje sytuacje, w jakich można prowadzić resuscytację z wyłącznym uciskaniem klatki piersiowej • opisuje algorytm podstawowych czynności resuscytacyjnych u niemowląt i dzieci • praktycznie wykorzystuje w sytuacjach symulowanych automatyczny defibrylator (AED) • proponuje działania zapobiegające zadławieniu w typowych sytuacjach życia codziennego • omawia okoliczności i sposób zakładania opaski uciskowej • prawidłowo stosuje stażę taktyczną • omawia sposób wykonania chwytu Rauteka i wskazuje okoliczności typowe dla jego zastosowania • umiejętnie stosuje schemat diagnostyczny FAST	• uczestniczył w pozaszkolnych formach rywalizacji w ratownictwie medycznym

• rozumie, na czym polega udzielanie pierwszej pomocy w zatruciach • opisuje typowe okoliczności i objawy wystąpienia udaru termicznego oraz udaru słonecznego • omawia metody przenoszenia uszkodzonych z urazem kręgosłupa • proponuje zastosowanie zastępczych środków opatrunkowych • w sytuacjach symulowanych prawidłowo unieruchamia kończynę po urazie w zastanej pozycji; wykorzystuje dostępny sprzęt do unieruchomienia złamanej kończyny • opisuje sposób udzielania pierwszej pomocy w przypadku: ○ zawału serca ○ udaru mózgu ○ napadu duszności ○ porażenia prądem ○ ukąszenia lub użądlenia ○ pogryzienia przez zwierzęta ○ napadu padaczkowego ○ hipo- lub hiperglikemii		• opisuje działania ratownicze w przypadku ciała obcego w: oku, uchu, nosie • wymienia główne stany zagrożenia życia lub zdrowia • definiuje NZK , wymienia jego przyczyny i typowe objawy • charakteryzuje zagrożenia płynące ze strony wstrząsu anafilaktycznego (przyczyny, objawy)		

II. Zagrożenia i działania ratownicze

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: - rozpoznaje zagrożenia i ich źródła - wymienia nazwy formacji służb działających na rzecz zwalczania skutków zagrożeń - wymienia główne przyczyny pożarów - opisuje zasady postępowania podczas pożaru - wymienia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas pożaru - wymienia rodzaje i zasady użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - rozpoznaje znaki ochrony przeciwpożarowej - rozpoznaje znaki ewakuacji - omawia zasady zachowania się w przypadku zdarzeń terrorystycznych (np. w razie wtargnięcia uzbrojonej osoby do szkoły, centrum handlowego) - wymienia najczęstsze zagrożenia przemocą występujące w szkole - wymienia rodzaje znaków substancji toksycznych i miejsca ich ekspozycji - wymienia przykładowe materiały, jakie można wykorzystywać jako	Uczeń: - wymienia społeczne podmioty działające na rzecz zwalczania skutków zagrożeń - potrafi dobrać odpowiedni rodzaj środka gaśniczego w zależności od rodzaju pożaru (np. płonąca patelnia, płonący komputer) - opisuje sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego - charakteryzuje zagrożenia pożarowe w domu, szkole i najbliższej okolicy - przedstawia typowe zagrożenia zdrowia i życia podczas powodzi, pożaru lub innych klęsk żywiołowych - opisuje stosowanie kodu kolorystycznego i manualnego w kontakcie poszkodowanych z zespołem ratowniczym - opisuje zakres i sposób przygotowania się do planowanej ewakuacji - opisuje zasady postępowania podczas powodzi, śnieżycy, zejścia lawiny, wichury/ burzy/ nawałnicy - uzasadnia i proponuje skuteczne sposoby zapobiegania panice	Uczeń: - charakteryzuje działalność społecznych podmiotów ratowniczych, w tym: Ochotniczej Straży Pożarnej, Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego - wyjaśnia zadania tych służb - omawia zasady profilaktyki pożarowej - opisuje sposoby gaszenia najczęściej występujących pożarów (w zarodku) - wyjaśnia znaczenie pojęcia cyberprzemocy - opisuje procedury postępowania w przypadku jej wystąpienia - wymienia najczęstsze zagrożenia dla cyberbezpieczeństwa - podaje przykłady najczęściej występujących okoliczności znalezienia niewypałów i niewybuchów - rozpoznaje znaki substancji toksycznych na pojazdach i budowlach - wyjaśnia zasady zaopatrzenia ludności ewakuowanej w wodę i żywność - opisuje skład i przeznaczenie IPP i IPR	Uczeń: - opisuje sposoby postępowania osób odciętych przez pożar od dróg ewakuacji - omawia zasady ewakuacji ludności i zwierząt z terenów zagrożonych - wskazuje niewłaściwe zachowania dotyczące cyberprzemocy i proponuje właściwą na nie reakcję - proponuje działania podnoszące bezpieczeństwo w sieci	Uczeń: - należy do młodzieżowych struktur OSP, WOPR lub innych formacji ratowniczych - jest uczniem tzw. klas mundurowych - uczestniczył w pozaszkolnych formach rywalizacji z zakresu obrony cywilnej, ochrony p.poż. lub zarządzania kryzysowego

zastępcze środki ochrony dróg oddechowych i skóry • wymienia sposoby zabezpieczenia żywności i wody przed skażeniami • wyjaśnia znaczenie pojęć: odkażanie, dezaktywacja, dezynfekcja, deratyzacja • wyjaśnia, na czym polegają zabiegi specjalne i sanitarne • opisuje obowiązki pieszego i kierowcy podczas przejazdu pojazdu uprzywilejowanego		• przedstawia sposoby zachowania się w przypadku katastrofy przemysłowej lub budowlanej		

III. System obrony państwa

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: - wymienia i charakteryzuje dziedziny bezpieczeństwa państwa - opisuje istotę oraz wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi - wymienia główne zagrożenia dla współczesnego bezpieczeństwa - wymienia rodzaje sił zbrojnych RP - wymienia nazwy formacji służb mundurowych (w tym	Uczeń: - wymienia obronne powinności obywateli RP - omawia zadania, strukturę oraz podstawowe uzbrojenie i wyposażenie Sił Zbrojnych RP - podaje przykłady zarządzeń, jakie mogą wydać władze w związku z kryzysem - wymienia i uzasadnia geopolityczne, militarne i gospodarcze aspekty bezpieczeństwa państwa - charakteryzuje rodzaje sił zbrojnych RP - identyfikuje obiekty opatrzone międzynarodowymi znakami ochrony zabytków oraz znakiem	Uczeń: - identyfikuje wyzwania dla bezpieczeństwa indywidualnego i zbiorowego, kategoryzuje je, przypisuje im właściwe znaczenie w kontekście bezpieczeństwa lokalnego i całego państwa - wymienia rodzaje świadczeń obywateli na rzecz obronności - wymienia elementy składowe systemu bezpieczeństwa państwa, jego poszczególne instytucje, charakter związków między nimi - wymienia i charakteryzuje konstytucyjne stany nadzwyczajne w RP - wymienia zadania obrony cywilnej	Uczeń: - wyjaśnia znaczenie pojęcia siatki bezpieczeństwa i infrastruktury krytycznej - wymienia zadania i kompetencje władz państwowych oraz samorządowych w zakresie obronności - wyjaśnia podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego - opisuje wybrane zwyczaje wojenne	Uczeń: - jest aktywnym członkiem organizacji skautowych lub proobronnych - jest członkiem grup rekonstrukcyjnych, klubów historyczno-kolekcjonerskich itp. - doskonali się w wybranej dyscyplinie (sporcie) przydatnej w zakresie obronności kraju (sporty walki, strzelectwo, lekkoatletyka, biegi na orientację, jeździectwo, sporty motorowe i motorowodne, pływanie, nurkowanie, spadochroniarstwo, survival, bushcraft itp.)

obrony terytorialnej) zapewniających bezpieczeństwo państwa; wyjaśnia zadania tych służb • rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia Sił Zbrojnych RP • rozpoznaje podstawowe typy uzbrojenia	specjalnym dla budowli zawierających niebezpieczne siły			

IV. Edukacja obronna

Ocena				
dopuszczająca [1]	dostateczna [1 + 2]	dobra [1 + 2 + 3]	bardzo dobra [1 + 2 + 3 + 4]	celująca [1 + 2 + 3 + 4+5]
Uczeń: • wyjaśnia „zasadę trójki” • wyjaśnia znaczenie zasady: „uciekaj, kryj się, walcz” • podaje przykłady pozyskania żywności w terenie • wymienia przykłady broni strzeleckiej • omawia znaczenie zasady BLOS • wymienia materiały i środki służące do czyszczenia broni • omawia zasady bezpieczeństwa przy rozkładaniu i czyszczeniu broni	Uczeń: • wymienia objawy odwodnienia i niedożywienia • wymienia objawy niedoboru snu • charakteryzuje sposoby postępowania w sytuacji kryzysowej • proponuje skład indywidualnego zestawu EDC • wylicza podstawowe przedmioty przeznaczone do skompletowania własnego plecaka ucieczkowego • proponuje sposoby pozyskania wody w terenie • omawia zasady zachowania się na strzelnicy • prawidłowo przyjmuje podstawowe pozycje strzeleckie: stojąc, klęcząc, leżąc	Uczeń: • proponuje działania zapobiegające rozwojowi paniki • wylicza podstawowe wskazówki ułatwiające przetrwanie w przygodnym terenie • proponuje techniczno-konstrukcyjne rozwiązanie w celu zbudowania schronienia w przygodnym terenie •	Uczeń: • proponuje pozyskanie odpowiednich materiałów do stworzenia tzw. „hubki” (rozpałki) do ogniska • proponuje pozyskanie odpowiedniego materiału do ogniska w terenie przygodnym – uzasadnia wybór • wymienia podstawowe błędy popełniane przez strzelców • koryguje błędy w swoim celowaniu • uzyskuje wysokie wyniki w strzelaniu praktycznym (min. 75%)	Uczeń: • wymienia główne przyczyny wypadków podczas strzelania • uzyskuje powtarzalność wysokich wyników w strzelaniu praktycznym • zna warunki uzyskania pozwolenia na indywidualne posiadanie broni w Polsce